

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЄВРОПЕЙСЬКА КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНА СИСТЕМА

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ

освітній ступінь	<u>магістр</u>
галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
спеціальність	<u>053 Психологія</u>
освітня програма	<u>Психологія. Бізнес- психологія та HR -</u>
менеджмент	

1. Кваліфікація, що присвоюється

Освітня кваліфікація: Магістр з психології

2. Тривалість програми

1 рік 4 місяців

3. Кількість кредитів

90 кредитів ЄКТС.

4. Рівень кваліфікації відповідно до Національної рамки кваліфікацій та Європейської рамки кваліфікацій

FQ-EHEA – перший цикл, QF-LLL – 6 рівень, НРК – 6 рівень.

5. Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

6. Профіль програми

Мета програми	
Формування особистості фахівця, здатного вирішувати складні нестандартні завдання і проблеми інноваційного та дослідницького характеру в галузі психології; високого рівня професіоналізму, наукової та загальної культури сучасного спеціаліста психолога, конкурентоспроможного, інтегрованого в європейський та світовий науково-освітній простір фахівця.	
Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою	
На навчання для здобуття ступеня бакалавра приймаються особи, які здобули повну вищу освіту першого (бакалаврського рівня) з терміном навчання 4 роки або освітньо-кваліфікаційного рівень «спеціаліст» з терміном навчання 5 років	
Характеристика програми	
1. Предметна область / галузь знань	Психологія/ Соціальні та поведінкові науки Предметна область охоплює систему знань про психологічні аспекти діяльності та поведінки людини. <i>Об'єкт(и) вивчення та (або) діяльності:</i> - конкретні факти психічного життя та психологічні закони і закономірності: а) виявлення нахилів, здібностей людей та перспектив їх розвитку; б) застосування кількісних і якісних, індивідуальних і групових методів психодіагностики у відповідності з поставленою метою (психологічною практикою); в) консультативна допомога керівникам з питань

психології управління; г) планування та забезпечення робіт щодо оптимізації соціально-психологічного клімату в організаціях; д) розробка планування і спрямування діяльності людей на досягнення конкретних цілей; е) розробка перспективних планів з надання психологічної допомоги різним категоріям населення; є) проведення аналізу ситуацій та проблем шляхом активізації процесів самонавчання та саморозвитку; ж) проведення на відповідному науково-методичному рівні викладання психологічних дисциплін у вищих навчальних закладах (ВНЗ); з) проведення науково-дослідницької роботи, участь в роботі наукових конференцій, з'їздів з публікацією наукових статей.

Цілі навчання:

- забезпечення ґрунтовної фахової підготовки викладача вищої школи у галузі психологічних наук;
- формування уміння дослідницької діяльності (здійснювати діагностику, організовувати емпіричні етапи дослідження, здійснювати кількісний та якісний аналіз одержаних в результаті експерименту матеріалів);
- формування професійних навичок в процесі психологічної практики; розвиток навички уміння аналізувати, прогнозувати й досліджувати психологічні проблеми;
- залучання до активної наукової діяльності через участь у наукових конференціях, диспутах, дискусіях;
- виховування активної громадянської позиції, уміння демонструвати свою ерудицію, впливати на студентську, учнівську аудиторію, суспільне середовище загалом

Теоретичний зміст предметної області:

Система психологічних знань, базових категорій і понять, закономірностей, механізмів, методологічних підходів, пояснювальних принципів, науково-прикладних завдань

Методи, методика та технології (якими має оволодіти здобувач вищої освіти для застосовування на практиці): методи діагностики

		властивостей та станів; технології психологічної допомоги жертвам насильства; методики проведення соціально-психологічного тренінгу; методи психотерапевтичної роботи.
2.	Фокус програми: загальна/спеціальна	Акцент на здатності здійснювати дослідницьку та інноваційну діяльність під час управління процесами навчальної діяльності, виховання та розвитку особистості суб'єктів освітнього процесу
3.	Орієнтація програми	Освітньо-професійна
4.	Особливості програми	Інноваційний та дослідницький характер профільної психолого-педагогічної підготовки за спеціальністю «Психологія»
Програмні компетентності		
	Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів психологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
1.	Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. 2. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності. 3. Знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога. 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. 6. Здатність бути критичним і самокритичним. 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. 8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). 9. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді. 10. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. 11. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

2.	Фахові компетентності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знання категоріально-понятійного апарату психології. 2. Вміння самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. 3. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. 4. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження. 5. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. 6. Уміння організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту. 7. Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики. 8. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. 9. Навички міжособистісного спілкування та роботи в команді у процесі професійної діяльності. 10. Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.
----	-----------------------	--

7. Результати навчання програми

1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
2. Виокремлювати та систематизувати психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях (макро-, мезо-, мікро-) аналізу.
3. Знати та використовувати різні психологічні підходи до аналізу, пояснення та інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження за наявності наукових даних та доказової бази щодо їх ефективності.
4. Уміти коректно здійснювати психологічну інтервенцію в діяльність особистості, груп, організацій та забезпечувати моніторинг її ефективності.

5. Демонструвати належні вміння ефективного спілкування з його суб'єктами на рівні особистості, групи, організації.
6. Володіти вміннями психологічного та психотерапевтичного впливу.
7. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки, робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій; визначати перспективи подальших досліджень.
8. Уміти створювати та впроваджувати інноваційні соціально-психологічні проекти у різних сферах суспільного життя.
9. Уміти мотивувати людей для досягнення спільної мети.
10. Демонструвати прихильність до етичних зобов'язань, професійних цінностей, етики, поведінки, у науковій / практичній діяльності
11. Володіти професійною термінологією; уміння спілкуватися із нефaxівцями.
12. Уміти здійснювати добір професійних завдань відповідно до індивідуальних особливостей суб'єктів діяльності.
13. Уміти виявляти причини прояву негативних явищ в організації/колективі та розробляти рекомендації по їх усуненню.
14. Уміти розробляти пропозиції і заходи з удосконалення психологічного, освітнього процесів та їх реалізовувати.
15. Уміти створювати належну навчальну атмосферу, мотивувати, стимулювати, мобілізувати, координувати і регулювати діяльність суб'єктів діяльності, звітувати відповідно до затверджених форм та здійснювати рефлексію професійної діяльності.
16. Уміти розпізнавати в різних політичних, культурних, економічних явищах та подіях, складові компоненти, що несуть позитивні/негативні наслідки шляхом їх аналізу в рамках філософських концепцій розвитку суспільства
17. Вміти здійснювати комунікації з вітчизняними та зарубіжними колегами, розуміти етику ділового спілкування з представниками країн різних культур
18. Уміти враховувати у своїй діяльності специфіку службових/ділових/професійних відносин, персональної відповідальності
19. Уміти здійснювати діагностику, аналіз, фіксування показників, умов та результатів процесу та володіння діагностичним інструментарієм вивчення індивідуальних особливостей суб'єктів діяльності.
20. Уміти прогнозувати розвиток існуючої психолого-педагогічної системи.
21. Уміти пояснювати психофізіологічні, психологічні процеси відповідно до законів соціальних, природничих наук.
22. Уміти продемонструвати експериментальні навички, навички обробки даних математичної статистики.
23. Уміти використовувати теоретичні знання для розробки, впровадження та використання методів психодіагностики, психокорекції, консультування та обробляти емпіричні результати

24. Володіти сучасними психологічними технологіями різних наукових шкіл
25. Уміти визначати доцільність діагностичних, розвивальних, корекційних засобів для розв'язання поставлених задач.
26. Уміти вести і пропагувати здоровий спосіб життя, стимулювати активний стиль поведінки і мотивацію професійного зростання, позитивного світосприйняття
27. Володіти методиками і засобами визначення, збереження та зміцнення психічного, психологічного, фізичного стану людини та способам надання першої медичної/немедичної допомоги

Структурна діаграма програми

Назва навчальної дисципліни/модуля або практики	Кількість кредитів ЄКТС	Кількість годин	Семестр
Нормативна складова			
Загальні нормативні дисципліни			
Методологія та організація наукових досліджень	4	120	1
Професійні нормативні дисципліни			
Педагогіка та психологія вищої школи	5	150	1
Методика викладання практичної психології в ВНЗ	5	150	1
Сучасні психологічні теорії особистості	5	150	1
Сучасні методи психотерапевтичної роботи	5	150	2
Практична підготовка			
Науково-педагогічна практика	6	180	2
Науково-дослідна практика з підготовкою кваліфікаційної роботи	15	450	3
Вибіркова складова			
Дисципліни вільного вибору факультету			
Основи психології менеджменту	5	150	1
Психологія ділового спілкування	5	150	2
Конфліктологія	5	150	2
Кадровий менеджмент (HR-менеджмент)	6	180	1
Дисципліни вільного вибору студента			
Загальні вибіркові дисципліни			
Право інтелектуальної власності/Україна в системі міжнародних відносин	3	90	3
Професійні вибіркові дисципліни			
Психологія праці та ергономіка / Актуальні проблеми юридичної психології	3	90	2
Психологія масової поведінки /Сучасна психологія мотивації досягнення: теорії і	3	90	2

практика			
Психологія стресу/Діагностика властивостей та станів	3	90	2
Спеціальна психологія /Реабілітаційна психологія	4	120	3
Психологія кризових ситуацій / Психологічна допомога жертвам насильства та аспекти суїцидології	4	120	3
Психологічна експертиза / Психологія лідерства	4	120	3

8. Форма навчання: денна, заочна.

9. Положення про оцінювання та шкала оцінок

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол №7). Основними формами контролю є поточний, проміжний (модульний) та підсумковий (залік, іспит). Оцінювання знань здійснюється за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та переводиться у 100-бальну шкалу.

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	
	екзамен	залік
90-100	відмінно	зараховано
80-89	добре	
65-79		
55-64	задовільно	
50-54		
30-49	незадовільно	не зараховано
1-29		

10. Форми атестації здобувачів

Атестація здійснюється у формі:

- публічного захисту (демонстрації) магістерської роботи;
- атестаційного екзамену з психології та HR-менеджменту.

З метою атестації здобувачів вищої освіти створюється Атестаційна комісія, діяльність якої регламентується «Положенням про порядок створення та організацію роботи Атестаційної комісії в ІДГУ» (рішення вченої ради ІДГУ від 26.02.2015 р., протокол №5). Кваліфікаційна робота як форма підсумкової атестації дає змогу оцінити рівень засвоєння здобувачем теоретичних знань та ступінь практичної підготовки, здатність до

самостійної реалізації основних видів і форм роботи психолога. Вимоги до написання кваліфікаційних робіт, порядок її виконання та захисту визначено в «Положенні про кваліфікаційні роботи в ІДГУ» (рішення вченої ради ІДГУ від 26.11.2015 р., протокол №4). Деталізація вимог до кваліфікаційної роботи регламентується методичними рекомендаціями кафедри.

Кваліфікаційна магістерська робота допускається до захисту перед атестаційною кваліфікаційною комісією за умови, якщо рівень її самостійності (оригінальності) відповідає політиці академічної доброчесності. Для оприлюднення, публічного ознайомлення зі змістом та з метою запобігання академічного плагіату магістерські роботи мають бути розміщені на web-ресурсах ВНЗ або відповідного структурного підрозділу.

12. Атестаційний екзамен здійснюється у формах особистої презентації студентом здобутих компетентностей, які дозволяють визначити рівень досягнення програмних результатів навчання.

13. Керівник програми чи еквівалентна посада

Гарант освітньої програми – кандидат психологічних наук, доцент Мазоха Інна Степанівна

14. Професійні профілі випускників

Магістр за спеціальністю 053 «Психологія» може переважно працювати в таких галузях народного господарства як соціальне забезпечення; охорона здоров'я, фізична культура; освіта, наука і наукове обслуговування; об'єднання громадян. Психолог з повною вищою освітою (магістр), здобувши спеціальні уміння та знання, призначений для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у таких видах діяльності, як: дослідження та розробка в сфері гуманітарних та суспільних наук, освіта (вища, навчання дорослих), охорона здоров'я та соціальна допомога, діяльність у сфері фізичного виховання та спорту, індивідуальні послуги по забезпеченню всебічного особистісного розвитку людини та зміцненню її психічного здоров'я, менеджер по роботі з персоналом; фахівець групи психологічного відбору.

Відповідно до Національного класифікатора професій ДК 003:2010, зокрема, може працювати:

- 2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів
- 2445 Професіонали в галузі психології
- 2445.1 Наукові співробітники (психологія)
- 2445.2 Психологи
- 229.7 Завідувач психолого-медико-педагогічної консультації

15. Доступ до подальшого навчання.

Магістр може продовжувати освіту, опановуючи ступінь вищої освіти «доктор філософії», а також підвищувати кваліфікацію.

ІНФОРМАЦІЯ СТОСОВНО ОКРЕМИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Нормативна складова

Загальні нормативні дисципліни

Методологія та організація наукових досліджень

1. КОД: ЗНД 1.01

2. НАЗВА: Методологія та організація наукових досліджень

3. ТИП: нормативний

4. РІК НАВЧАННЯ: перший

5. СЕМЕСТР: 1

6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5

7. ЛЕКТОР: доц. Церковна В.Г.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: оволодіння теоретичними знаннями з питань методології наукових досліджень, формування у студентів навичок постановки наукових задач і їх вирішення на теоретичному і емпіричному рівнях. Формування вміння застосовувати її у практичній діяльності, організовувати дослідницьку діяльність. Дослідження закономірностей розвитку, навчання і виховання студентів та розробка на цьому підґрунті шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованих фахівців.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: основні теоретичні поняття курсу, що дозволить їм зрозуміти сутність процесу наукового дослідження; основні психологічні закономірності, які потрібно враховувати при організації наукового дослідження, інтерпретації даних; логіку наукового дослідження; методологію написання наукових повідомлень; основні принципи освіти в Україні; систему освіти України; основні цілі та ідеї Болонського процесу; права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу; структуру державних стандартів вищої освіти; вимоги до складу і змісту навчально-методичної документації з спеціальності та дисципліни; сутність нових та інформаційних технологій навчання у вищій школі; принципи організації педагогічного контролю й аналізу його результатів; сутність та закономірності навчально-виховного процесу у вищій школі; форми та методи організації навчання студентів; норми, критерії оцінювання знань, умінь та професійних навичок майбутніх фахівців в умовах використання кредитно-трансферної системи навчання; методи аналізу ефективності педагогічного управління студентським колективом; специфіку виховної роботи у вищому навчальному закладі; принципи, основи педагогічної майстерності викладача вищої школи; дидактичні принципи дистанційної освіти та побудови електронних навчальних посібників;

вміти: формулювати наукові проблеми; підбирати адекватні методи наукового дослідження з метою вирішення дослідницьких завдань; формулювати робочі гіпотези та визначати дослідницькі завдання; визначати діагностичні виміри досліджуваних явищ; планувати структуру, зміст, процес організації лекції, практично-семінарського заняття; виступати перед аудиторією, здійснювати наукову роботу; планувати педагогічну діяльність, вибирати найбільш ефективні форми та методи роботи із студентами; займатися самоосвітою, творчо використовувати інноваційні технології у навчальній і виховній роботі зі студентською молоддю; організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність; забезпечувати послідовність та логічність викладання навчального матеріалу; розробляти і проводити заняття різних видів; аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу і використовувати її в педагогічній практиці; організовувати навчальну діяльність студентів, керувати та оцінювати її результати; застосовувати основні методи діагностики знань і умінь студентів з дисципліни, вносити корективи в процес навчання з урахуванням результатів діагностики; застосовувати сучасні інформаційні технології у навчальному процесі.

9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ:

аудиторне навчання

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: Немає значення

11. ЗМІСТ КУРСУ: Вступ до методології наукового дослідження. Три аспекта науки: соціальний інститут, результат, процес. Критерії науковості знання: істинність, обґрунтованість, інтерсуб'єктивність. Принцип достатньої підстави. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, парадигма. Правила визначення понять. Помилки, що допускаються при визначенні понять.

Загальні характеристичні риси наукової діяльності. Особливості індивідуальної наукової діяльності. Норми наукової етики. Соціальна відповідальність вчених.

Принципи наукового пізнання. Принципи наукового пізнання: детермінізм, відповідність, додатковість. Сучасне розуміння наукових принципів. Логіка виділення принципів наукового пізнання.

Засоби та методи наукового дослідження. Матеріальні, математичні, логічні та мовні засоби пізнання. Теоретичні та емпіричні методи дослідження: конкретні та комплексні. Співвідношення теоретичних та емпіричних методів у науковому дослідженні.

Пошук та формулювання наукової теми. Правила роботи з науковою літературою. Значення літературного огляду для визначення новизни психологічного дослідження. Наукова проблема як основа задуму дослідження. Актуальність проблеми та її обґрунтування. Види фактів. Джерела даних. Категоріальний апарат наукового дослідження. Понятійний апарат дослідження і його операціоналізація. Пошук протиріч як пошук наукових проблем. Шість типів протиріч: виду, частини та цілого, розвитку, причин та наслідків, точки зору, цілі та засобів.

Проблеми дослідницької аргументації. Твердження та їх ґрунтовність. Аргументація у науковій бесіді. П'ять елементів дослідницької аргументації. Функція доводів та фактів для тез. Робота з альтернативами наукового твердження. Зв'язок твердження та доводу – основа ґрунтовності доводів. Види тверджень: практичні та концептуальні. Оцінка конкретності та значущості твердження. Параметри аналізу використаних аргументів.

Співвідношення конструктів та фактів у дослідженні. Узагальнення повсякденних життєвих подій в поняттях наукових концепцій і теорій. Формування понятійного мислення вченого. Диференціація професійної та повсякденної реальностей та мов. Визначення конструкту й визначення явища.

Мета-узагальнення наукових понять. Мета-узагальнення використовуваних понять як встановлення ієрархічних зв'язків між конструктами. Творчий пошук та створення метафор наукових феноменів, структур, механізмів тощо. Особистісний внесок у мислення.

Загальні основи педагогіки вищої школи. Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Викладач вищого навчального закладу. Основи дидактики вищої школи. Сутність процесу навчання у вищій школі. Методи, засоби та форми навчання у вищому навчальному закладі. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Зміст освіти у вищій школі. Виховна робота із студентською молоддю. Організація виховної роботи у вищій школі. Куратор академічної групи, специфіка його діяльності. Система освіти України. Психолого-дидактичні основи процесу навчання. Форми і методи навчання. Культура педагогічного спілкування. Методичне забезпечення навчального процесу. Система забезпечення якості освіти. Нові технології навчання. Закон України «Про вищу освіту»: пріоритетність Європейської концепції розвитку системи вищої освіти (принципи вищої освіти; академічна мобільність: педагогічний сенс; змістове наповнення студентоцентрованого навчання). Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система (педагогічна теорія; педагогічна концепція; педагогічна ідея; педагогічна закономірність). Методи та методика педагогічних досліджень (етапність проведення педагогічних досліджень; поняття «метод» і «методика»; методи теоретичного і емпіричного дослідження; педагогічний експеримент). Викладач ВНЗ як організатор навчально-виховного процесу (компоненти педагогічної діяльності; функції викладача ВНЗ; педагогічна культура викладача сучасного вишу). Студент як об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності. Організація навчально-виховного процесу у ВНЗ (сучасне студентство як соціальна група; пріоритетні напрямки національного виховання студентства; навчальний план; навчальна програма; індивідуальний навчальний план). Інтерактивні технології навчання і виховання у сучасному ВНЗ (технології в освіті; педагогічні технології; дидактичні технології; виховні технології; технології управління; поняття «інтеракція» у педагогіці вищої школи). Педагогічний сенс компетентнісного підходу у вищій школі (функції контролю та обліку знань, умінь і навичок

студентів у ВНЗ; поняття «компетенція» і «компетентність»; принципи контролю навчальних досягнень студентів).

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Баскаков А.Я. Методология научного исследования. – М., 2004.
2. Бурчин М. Н. Введение в современную точную методологию науки: структуры систем знаний. — М.,1994.
3. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. — К., 1997.
4. Новиков, А.М. Методология / А.М. Новиков, Д.А. Новиков. – М., 2007.
5. Марцин В.С., Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. – Л., 2002.

13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ: залік.

Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).

15. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Професійні нормативні дисципліни Педагогіка та психологія вищої школи

1. КОД: ДПП 2.01

2. НАЗВА: Педагогіка та психологія вищої школи

3. ТИП: нормативний

4. РІК НАВЧАННЯ: перший

5. СЕМЕСТР: 1

6. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5

7. ЛЕКТОР: проф. Кічук Н.В., Везенкова Г.І.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання курсу: інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про психологічні передумови підвищення якості вищої освіти; опанування знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення і особистісного зростання майбутніх фахівців; формування професійного мислення магістрантів, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення конкретних завдань навчально-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності; сприяння професійному самовизначенню та набуттю магістрантами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та передумов її опанування. Дослідження закономірностей розвитку, навчання і виховання студентів та розробка на цьому підґрунті шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованих фахівців.

знати: Основні категорії, принципи та методи психології вищої школи як науки; загальні психологічні характеристики студентського віку та студентської групи; зміст і механізми професійного становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою; психологічні особливості взаємодії викладача зі студентами; психологічні аспекти особистості та діяльності викладача вищої школи; психологічні проблеми вищого навчального закладу як соціальної організації, психологічні фактори педагогічної та наукової діяльності викладачів та їхньої успішної кар'єри. основні принципи освіти в Україні; систему освіти України; основні цілі та ідеї Болонського процесу; права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу; структуру державних стандартів вищої освіти; вимоги до складу і змісту навчально-методичної документації з спеціальності та дисципліни; сутність нових та інформаційних технологій навчання у вищій школі; принципи організації педагогічного контролю й аналізу його результатів; сутність та закономірності навчально-виховного процесу у вищій школі; форми та методи організації навчання студентів; норми, критерії оцінювання знань, умінь та професійних навичок майбутніх фахівців в умовах використання кредитно-трансферної системи навчання; методи аналізу ефективності педагогічного управління студентським колективом; специфіку виховної роботи у вищому навчальному закладі; принципи, основи педагогічної майстерності викладача вищої школи; дидактичні принципи дистанційної освіти та побудови електронних навчальних посібників.

Вміти: орієнтуватися в сучасних психологічних проблемах вищої школи; здійснювати психологічний аналіз ефективності навчально-виховного процесу в умовах вищої школи; використовувати теоретичні знання та практичні навички із психології вищої школи для аналізу й діагностики сформованості власних професійно спрямованих якостей; самостійно розбиратися на постановці і вирішенні психологічних проблем, пов'язаних з організацією педагогічної та професійної діяльності; укладати та проводити базове психологічне дослідження в умовах навчально-виховного процесу ВНЗ; диференціювати прояви типових та індивідуальних психологічних особливостей студентів як суб'єктів педагогічної взаємодії у вищій школі. грамотно ставити і вирішувати психологічні завдання при учбового та виховного процесів у вищому навчальному закладі. Планувати педагогічну діяльність, вибирати найбільш ефективні форми та методи роботи із студентами; займатися самоосвітою, творчо використовувати інноваційні технології у навчальній і виховній роботі зі студентською молоддю; організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність; забезпечувати послідовність та логічність викладання навчального матеріалу; розробляти і проводити заняття різних видів; аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу і використовувати її в педагогічній практиці; організовувати навчальну діяльність студентів, керувати та оцінювати її результати; застосовувати основні методи діагностики знань і умінь студентів з дисципліни, вносити корективи в процес навчання з

ура́хуванням результатів діагностики; застосовувати сучасні інформаційні технології у навчальному процесі.

9. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ:

аудиторне навчання

10. ПРЕРЕКВІЗИТ: Не має значення

КОРЕКВІЗИТ: Не має значення

11. ЗМІСТ КУРСУ:

Психологія вищої школи, її предмет, завдання та методи. Загальна психологічна характеристика студентського віку. Професійне становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою. Психологія студентської групи. Психологічний аналіз учіння студентів. Психологія виховання студентської молоді. Психологічні засади управління навчальним процесом у вищій школі. Психологія особистості викладача вищої школи. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та стратегії вирішення.

Загальні основи педагогіки вищої школи. Предмет і завдання педагогіки вищої школи. Викладач вищого навчального закладу. Основи дидактики вищої школи. Сутність процесу навчання у вищій школі. Методи, засоби та форми навчання у вищому навчальному закладі. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Зміст освіти у вищій школі. Виховна робота із студентською молоддю. Організація виховної роботи у вищій школі. Куратор академічної групи, специфіка його діяльності. Система освіти України. Психолого-дидактичні основи процесу навчання. Форми і методи навчання. Культура педагогічного спілкування. Методичне забезпечення навчального процесу. Система забезпечення якості освіти. Нові технології навчання. Закон України «Про вищу освіту»: пріоритетність Європейської концепції розвитку системи вищої освіти. Предмет, задачі, основні категорії педагогіки вищої школи. Вища школа як педагогічна система. Методи та методика педагогічних досліджень. Викладач ВНЗ як організатор навчально-виховного процесу. Студент як об'єкт-суб'єкт педагогічної діяльності. Організація навчально-виховного процесу у ВНЗ. Інтерактивні технології навчання і виховання у сучасному ВНЗ, функції контролю та обліку знань, умінь і навичок студентів у ВНЗ; поняття «компетенція» і «компетентність»; принципи контролю навчальних досягнень студентів.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Велитченко Л. К. Педагогічна взаємодія: теоретичні основи психологічного аналізу / Південний науковий центр АПН України. – О. : ПНЦ АПН України, 2005. – 302 с.
2. Корсак К. В. Освіта і суспільство, людина в ХХІ столітті: інтегрально-філософський аналіз: Монографія. – К.-н.: Вид-во НДПУ ім. М.Гоголя, 2004.– 224 с.
3. Зайцева І.В. Мотивація учіння студентів: Монографія. – Ірпінь, 2000. – 191 с.

4. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів / Міжнародний фонд «Відродження». – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
  5. Андрущенко В. П., Бех І. Д., Волощук І. С., Глузман О. В., Гузій Н. В., Дем'яненко Н. М. Педагогіка вищої школи: підручник / АПН України; Інститут вищої освіти / Василь Григорович Кремень (ред.). – К. : Педагогічна думка, 2009. – 256 с.
  6. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
  7. Подласый И. П. Педагогика: Учебник для студентов высших учебных заведений. Новый курс. В 2 кн. – М.: «ВЛАДОС», 2001. – Кн.1. – 574с. Кн.2. – 235 с.
  8. Веретенко Т. Г., Манойло І. С. Педагогічний тренінг: Навч. посібник для студ. ВНЗ / Харківський національний ун-т ім. В.Н.Каразіна. – 2.вид., перероб. та доп. – Х.: ХНУ ім.В.Н.Каразіна, 2006. – 127 с.
- 13. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:** лекції, семінарські заняття, самостійна робота.
- 14. ФОРМИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ:** екзамен.
Поточний та підсумковий контроль здійснюється згідно «Положення про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС» (рішення вченої ради ІДГУ від 02.03.2016 р., протокол № 7).
- 15. МОВА НАВЧАННЯ:** українська.

Методика викладання практичної психології в ВНЗ

1. КОД: ПНД.2.02
2. ТИП: нормативний
3. РІК НАВЧАННЯ: перший
4. СЕМЕСТР: 1
5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5
6. ЛЕКТОР: к.психол.н. Везенкова Г.І.
7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: ознайомлення магістрантів зі структурою, змістом, методами, прийомами, формами, видами занять з психології; демонстрація переваг та методики застосування активних методів навчання та специфіки нових сучасних форм організації навчального процесу; організація вправлянь у практичному застосуванні різних методів навчання психології; формування позитивних настанов на професію викладача психології у вищій школі, стимулювання до активних дій, спрямованих на самоосвіту та саморозвиток.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: предмет дисципліни та її значення для підготовки майбутнього викладача психології, мету й принципи викладання психології в різних типах навчальних закладів; концептуальну основу методів викладання психології; методологічні підходи до конструювання навчальних ситуацій і технологій

навчання; принципи структурування психології як навчального предмету та способи організації оволодіння її змістом;

Вміти: орієнтуватися в системі психологічних знань, сучасних наукових концепціях; застосовувати адекватні методи і прийоми для якісного засвоєння знань; формувати, розвивати і підтримувати професійну мотивацію на самоосвіту в галузі своєї діяльності; організовувати творчий пошук шляхів вирішення проблемних ситуацій в психології; проводити навчальні заняття в різних формах; організовувати науково-дослідну роботу; вчити планувати і організовувати самостійну роботу над першоджерелами; реалізовувати теоретичні знання на практиці.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПЕРЕКВІЗИТ: Педагогіка, Психологія, Педагогічна психологія.

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Методика викладання психології: зміст, завдання та функції навчальної дисципліни. Мета та основні задачі дисципліни. Підготовка педагогічних кадрів для викладання психології на Україні. Основні тенденції сучасної психологічної освіти у світі. Нормативно-правове забезпечення викладання у вищій школі: навчальні плани, програми. Сутність та структура навчальних планів. Навчальна програма як нормативний документ, що розкриває зміст знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни.

Професійна підготовка і діяльність викладача психології. Організаційно-нормативні питання професійного становлення викладача психології. Функції (навчально-методична, дослідницька, організаційна, виховна) та ролі викладача психології. Стилi педагогічної діяльності викладача: авторитарний, ліберальний, демократичний.

Загальнодидактичні особливості викладання психології у вищій школі. Поняття про учіння і навчання. Проблеми навчання. Поняття про дидактику вищої школи. Дидактичні принципи. Проблеми формування навчальної діяльності студентів (потреби, мотиви, цілі, навчальні дії, самоконтроль, самооцінка). Методи навчання як способи передачі студентам знань та умінь, сучасне трактування поняття методів.

Шляхи і засоби підвищення ефективності викладання психології. Поняття про технологію навчання. Сутність інтерактивного навчання. Застосування активних методів навчання в організації та проведенні практичних занять з психології. Поняття про тренінг. Організаційні особливості навчальних занять по психології. Лекції по психології: характерні особливості, вимоги до проведення. Особливості проведення семінарських занять. Практичні та лабораторні заняття по психології. Самостійне вивчення літератури, підготовка студентів до занять по психології. Підготовка рефератів, курсових і дипломних робіт по психології.

Контроль та корекція навчальної діяльності. Види та форми (колоквіум, залік, екзамен, контрольна робота) перевірки знань. Поняття самоконтролю. Кваліфікаційні роботи: реферати, курсові, дипломні. Оцінка результатів навчальної діяльності студентів. Методика оцінювання.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис // Вища школа. – 2010. - №3-4. – С.11-35.
  2. Диба М. Продуктивне навчання і його роль у підготовці фахівців // Вища школа. – 2011. – 312. – С.60-65.
  3. Дятленко Н.М. Діалогічна взаємодія викладача та студентів з позиції педагогічної етики/Роль педагогічної етики у професійній підготовці сучасного вчителя. – К.: КМПУ імені Б.Грінченка, 2008. – С.173-177.
  4. Семиченко В.А. Методичні проблеми викладання психології у вищій школі / В. А. Семиченко. // Проблеми сучасної педагогічної освіти [Текст] : зб. наук. праць / МОН України, МОН АРК, РВНЗ КГУ (м. Ялта); ред.: О. В. Глузман, М. Я. Ігнатенко. – Ялта : РВВ КГУ, 2005. – Вип. 8, ч. 2 : Серія: Педагогіка і психологія. – С. 3-12.
- 12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:** лекції, семінарські заняття, самостійна робота.
- 13. ФОРМАОЦІНЮВАННЯ:** екзамен.
- 14. МОВА НАВЧАННЯ:** українська.

Сучасні психологічні теорії особистості

1. КОД: ПНД 2.03
- 2.ТИП: нормативний
3. РІК НАВЧАННЯ: перший
4. СЕМЕСТР: 1
5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5
6. ЛЕКТОР: доц. Гавліцька А. В.
7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:
Завдання дисципліни: аналіз змісту основних підходів, теоретичних концепцій щодо сутності і структури особистості; виявлення умов становлення, функціонування і розвитку особистості; висвітлення можливостей застосування теоретичних ідей у психологічній практиці.
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: основні підходи до розуміння особистості, розроблені в основних напрямках психологічної науки (психоаналіз, біхевіоризм, когнітивна психологія, гештальтпсихологія, гуманістична психологія тощо)
вміти: інтегрувати набуті знання з метою кращого розуміння особистості, застосовуючи їх для пояснення і прогнозування особистісного розвитку.
8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання
9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Психологія, Загальна психологія, Психологія особистості.
10. ЗМІСТ КУРСУ:
 Функції психологічних теорій особистості: роз'яснювальна і прогностична. Компоненти теорії особистості: структура, мотивація, розвиток особистості тощо. Критерії оцінювання теорії особистості: верифікованість,

внутрішня узгодженість, евристична цінність, економічність, широта, функціональна значущість (Л. Х'елл, Д. Зіглер).

Психодинамічний напрямок у теорії особистості: Зигмунд Фрейд. Аналітична теорія особистості: Карл Густав Юнг. Ерік Еріксон, Еріх Фромм і Карен Хорні: егопсихологія. Трансперсональна психологія: Станіслав Грофф. Невротичні тенденції особистості за к. Хорні. Соціально-когнітивна теорія особистості А. Бандури. Психосинтез: Роберто Ассаджіолі. Гуманістичний напрямок у психології. Диспозиційна теорія особистості Гордона Оллпорта. Теорія типів особистості Ганса Айзенка. Структурна теорія рис особистості Р. Кеттела. Особистість у логотерапії В. Франка.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Варій М. Й. Психологія особистості: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 592 с.
2. Особистість у психологічних дослідженнях: [хрестоматія] / упорядники О.Д. Кресан, О.І. Михайлова, Є.С. Медвідь, М.В. Папуча, О.А. Тимошенко; [за Некласичні персонологічні студії в розбудові гуманітарної парадигми 151 заг.ред. С.Д.Максименка, М.В. Папучі]. – Ніжин: Видавництво НДУ ім. Миколи Гоголя, 2010 – 471 с.
3. Психологія особистості: Словник-довідник / За ред. П. П. Горностая. – К.: Рута, 2001. – 320 с.
4. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 280 с.
5. Хьелл Л., Зіглер Д. Теорії личности. – СПб: Питер, 2007. – 607 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ: екзамен.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Сучасні методи психотерапевтичної роботи

1. КОД: ПНД 2.04
2. ТИП: нормативний
3. РІК НАВЧАННЯ: перший
4. СЕМЕСТР: 2
5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5
6. ЛЕКТОР: викл. Жоха С.П.
7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: Вивчення основних напрямків сучасної психотерапії, ознайомлення з сучасними методами та техніками психотерапевтичної роботи та особливостями їх застосування; оволодіння методиками та практичними навиками здійснення психотерапії, оволодіння набором процедур (технік, методів) психотерапевтичної роботи, формуванням вміння визначати оптимальний метод вирішення психологічної проблеми, вироблення власного індивідуального стилю роботи психотерапевта.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: основні тактики та стратегії застосування сучасних методів психотерапевтичної роботи; показання та протипоказання щодо застосування новітніх методів психологічної допомоги у роботі психолога-практика; межі лікувального впливу різних психотерапевтичних методик;

Вміти: проводити поведінкові тренінги; правильно оцінювати проблематику клієнта й визначати рекомендований у конкретному випадку метод терапії; застосовувати окремі психотерапевтичні вправи та методики; правильно аналізувати і моделювати психотравмуючі ситуації, підбирати адекватні методи і техніки психотерапії та використовувати їх на практиці.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Психологія особистості, Сімейна психологія.

10. ЗМІСТ КУРСУ: Психотерапія як сфера діяльності практичного психолога. Особливості діяльності психотерапевта. Психотерапевтична освіта. Психотерапевтичні відносини як фактор ефективної допомоги. Професійна етика психотерапевта. Аналіз типових скарг та клієнтів в психотерапії. Особливості проведення психотерапії при психіатричних, неврологічних, соматичних та психосоматичних захворюваннях. Методи психодинамічної психотерапії. Основні методи когнітивно-поведінкової психотерапії. Когнітивно-поведінкові техніки у роботі з депресією. Техніки дистанціювання від депресивних думок. Техніки поведінкової активації. Техніки роботи із автоматичними думками. Техніки роботи із особистісними схемами і негативними переконаннями.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Калина Н. Ф. Основы психоанализа [Электронный ресурс] / Н. Ф. Калинина. – Режим доступа: <http://www.niv.ru/doc/psychology/kalina/index.htm>

2. Ковалёв С. В. Введение в современное НЛП психотехнологии личностной эффективности: Учеб. пособие. – М.: Профит Стайл, 2007. – 640 с.

3. Кривоніс Т.Г. Основи особистісної психотерапії. Навчально-методичний посібник. – К.: Видавничий дім „Слово”, 2011. – 192 с.

4. Марценюк М. О. Проблеми надання психологічної допомоги в рамках психологічного консультування / М. О. Марценюк // Проблеми сучасної психології. – 2011. – Випуск 12. – С. 653-666.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: екзамен.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Вибіркова складова

Дисципліни вільного вибору факультету
Основи психології менеджменту

- 1. КОД:** ДВВФ 01
- 2. ТИП:** вибірковий
- 3. РІК НАВЧАННЯ:** 1
- 4. СЕМЕСТР:** 1
- 5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС:** 5
- 6. ЛЕКТОР:** доц. Гавліцька А. В.
- 7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:**

Завдання вивчення дисципліни: формувати уміння психологічного аналізу особливостей міжособистісних взаємин у групах, засвоєння засобів оптимального впливу на працівників для створення належного соціально-психологічного клімату у виробничому колективі; виділити психологічні аспекти на різних етапах управлінського циклу, можливі застереження та рекомендації щодо їх оптимального існування; озброїти навичками психологічного забезпечення вирішення проблем менеджменту в умовах ринкової системи господарювання (проблеми кадрів, ділового спілкування, подолання конфліктів, побудови відповідного іміджу, тощо).

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: структуру та розвиток особистості керівника; психологію керівництва і лідерства; міжособистісні відносини в організації, психологію управлінського впливу; психологічні аспекти реалізації загальних функцій управління: планування, організування, мотивування та контролювання; психологічні основи інформаційного забезпечення управління, комунікативної компетентності та прийняття рішень; психологічні аспекти організації праці та професійної діяльності управлінця; роль соціально-психологічної служби в процесі вдосконалення системи управління;

вміти: використовувати методи вивчення особистості працівника, складання характеристики його ділових та особистісних якостей; формувати продуктивні команди з урахуванням психологічних властивостей і міжособистісних відносин, здійснити ефективний управлінський вплив; підвищити результативність реалізації загальних функцій управління з урахуванням впливу психологічних факторів; оптимізувати умови та режими праці з урахуванням психологічних аспектів.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія.

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Теоретичні основи психології менеджменту. Визначення понять «соціальне управління», «суб'єкт управління» і «об'єкт управління». Соціальне управління як безперервний процес впливу керівника (суб'єкта управління) на організовану групу людей (об'єкт управління) з метою організації і координації їх спільної діяльності для досягнення найкращих результатів. Поняття «управлінська діяльність», основні психологічні особливості цієї діяльності. Психологія менеджменту як галузь психології.

Поняття «група»; ознаки групи, поняття «групові норми». Закономірності функціонування групи. Можливості малої групи. Групові феномени (соціальна фасилітація, соціальні лінощі, деіндивідуалізація). Стадії розвитку групи.

Комплексний підходу до вивчення управлінських здібностей. Професіоналізм як складова двох взаємозалежних підсистем: професіоналізму особистості та професіоналізму діяльності. Типологія індивідуального стилю керівництва Концепція стилів керівництва Р. Блейком та Дж. Мутон. Керівник як центральна і ключова фігура в системі організаційних виробничих відносин. Характеристика основних управлінських функцій. Професійна компетентність як властивість особистості. Відмінності у поняттях «керівництво» та «лідерство». Суть теорії рис, ситуаційної теорію та синтетичної теорії лідерства як основних теорій психологічної науки, що пояснюють феномен лідерства.

Розробка і прийняття рішення як невід'ємний компонент управлінської діяльності. Основні етапи процесу підготовки і прийняття управлінського рішення. Внутрішні і зовнішні чинники, які впливають на прийняття управлінського рішення. Причини невиконання управлінських рішень. Алгоритм процесу делегування повноважень. Критерії класифікації управлінських рішень. Види управлінських рішень.

Психологічні основи підбору кадрів. Формування команд і управління ними. Тривимірний модель типу особистості працівника. Характеристики основних типів працівників. Ефект групового мислення, його особливості. Суть поняття «команда»; складові, які визначають характер команди; характеристики, які визначають якість роботи команди. Загальна характеристика основних моделей команд. Показники оцінки ефективності командної діяльності. Етапи діяльності керівника у процесі створення команди.

11. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Дзвінчук Д.І. Психологічні основи ефективного управління. – К.: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2000. – 280 с.
2. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 456 с.
3. Карамушка Л.М. Психологія управління: Навчальний посібник. – К.: Міленіум, 2003. – 344 с.
4. Пушкар Р.М. Тарнавська Н.П. Менеджмент: теорія і практика. Підручник. – 2-е вид., перероб. і доп. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 491 с.
5. Савельєва В.С. Психологія управління: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 320 с.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

1. **КОД:** ДВВФ 02
2. **ТИП:** вибірковий
3. **РІК НАВЧАННЯ:** перший
4. **СЕМЕСТР:** 2
5. **КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС:** 5
6. **ЛЕКТОР:** доц.Васильєва О.А.
7. **РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:**

Завдання дисципліни: опанування студентами знань щодо різних форм комунікації, необхідних для професійної діяльності задля досягнення конструктивного результату при взаємодії та забезпечення розвитку комунікативної компетентності, сформувати системне уявлення про комунікацію.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: особливості комунікації; вербальні і невербальні засоби спілкування; чинники, що детермінують поведінку людини в процесі спілкування; основні закономірності, механізми сприйняття партнера по спілкуванню; психологічні особливості та сучасні вимоги до ділового спілкування в управлінсько-економічній діяльності;

вміти: користуватися вербальними і невербальними засобами спілкування; об'єктивно сприймати співрозмовника при спілкуванні і прогнозувати результат комунікації; застосовувати сучасні комунікаційні технології для забезпечення ефективної комунікації; управляти емоційними станами в процесі спілкування..

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Соціальна психологія

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Ділове спілкування, його етичні і психологічні засади та роль у професійній діяльності людей. Особливості ділового спілкування, його гуманістична спрямованість. Сутність комунікацій і комунікативного процесу. Визначення поняття “комунікація”. Класифікація комунікацій за змістом та формою реалізації. Комунікативний процес та його базові елементи. Моделі передавання інформації і механізм сприйняття комунікативних повідомлень. Види комунікацій. Інтерації та їх типи. Трансакція як психологічний феномен, її сутність та особливості.

Психологічна природа спілкування. Важливість знання психологічних засад комунікативного процесу, класифікації людей за особливостями їх психіки. Основні функції спілкування та їх характеристика. Різні підходи до визначення сутності спілкування, його спрямованості. Основні види міжособистісної взаємодії. Роль міжособистісних взаємин у спілкуванні. Характеристика основних рівнів спілкування, емпатичного способу сприймання діловими партнерами одне одного.

Психологічні та етичні аспекти визначення видів спілкування, їх характеристика. Способи впливу на людей під час спілкування. Переконавання, навіювання, психічне зараження, як група психологічних способів впливу на людей. Сутність таких понять, як наслідування, строукс, маніпулювання та

актуалізація. Моделі та стилі спілкування. Три стилі лідерства в управлінській діяльності. Стратегії та тактики спілкування в процесі ділової взаємодії.

Вербальні засоби спілкування та мовленнєвий етикет Сутність понять “вербальна комунікація”, “мовленнєвий етикет”. Місце діалогу та монологу в словесному спілкуванні. Значення переконуючого впливу в мовленнєвому спілкуванні. Логіко-психологічні правила конструювання повідомлень різних видів, використання формул ввічливості мовленнєвого етикету. Невербальні засоби спілкування та культура поведінки Поняття про невербальну комунікацію. Класифікація систем невербальних засобів спілкування, їх характеристика. Труднощі та бар’єри у діловому спілкуванні, шляхи їх подолання та розв’язання конфліктних ситуацій. Взаємодія та взаєморозуміння в контексті культури ділового спілкування.

Корпоративна культура організації (установи) та імідж ділової людини Поняття про корпоративну культуру та імідж корпорації. Засоби їх формування. Складові корпоративного іміджу, правила і вимоги до їх створення. Зв’язки з громадськістю, технологія проведення ПР-акцій. Імідж ділової людини, техніки його формування.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленева комунікація: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004 – 312 с.
2. Етика та психологія ділових відносин: Навчальний посібник / За ред. проф. Андрєєвої Т.Є. - Харків: Бурун Книга, 2004. - 144с.
3. Зубенко Л.Г., Немцов В.Д. Культура ділового спілкування: Навч.посібник. - К.: Екс об, 2002. - 200с.
4. Хміль Ф.І. Ділове спілкування: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. - К.: «Академвидав», 2004. - 280с.
5. Цимбалюк І.М. Психологія спілкування: Навч. посіб. рек. Мін-ом освіти і науки України. - К.: Професіонал, 2004.-304с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: екзамен.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Конфліктологія

1. КОД: ДВВФ 03
2. ТИП: вибірковий
3. РІК НАВЧАННЯ: перший
4. СЕМЕСТР: 2
5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 5
6. ЛЕКТОР: викл. Жоха С.П.
7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: ознайомлення з концептуальними теоріями конфліктології; формування та закріплення навичок аналізу

природи конфлікту, визначення їх видів та динаміки розвитку; засвоєння методів ефективного управління конфліктами; вивчення методики аналізу конфліктів.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: принципи, методи та функції конфліктології; основні концепції конфліктології; джерела та причини виникнення конфліктів; роль конфліктів в системі економічних відносин; стратегії управління конфліктами;

вміти: діагностувати основні типи конфліктів; описувати та пояснювати їх специфіку; аналізувати фактори, передумови та наслідки конфліктів; моделювати варіанти їх розвитку та вирішення; розробляти комплекси заходів щодо управління конфліктами; складати карту конфлікту на конкретних кейсах; визначати та формулювати позиції сторін та стадії конфлікту.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Соціальна психологія.

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Виникнення та розвиток конфліктології. Конфліктологія: предмет, об'єкт, мета, завдання, функції та основні поняття. Становлення конфліктології як науки. Соціальна теорія конфлікту. Концепції: соціально-класового конфлікту (К. Маркс), функціоналістичного пояснення конфлікту (Г. Зімел), діалектична (Р. Дарендорф), структурно-функціоналістична (Т. Парсонс), ігрова (А. Рапопорт). Теорії конфлікту. Моделі: аналітична, позитивно-функціонального конфлікту (Л. Козер). Конфлікт в неокласичній економічній школі (Дж Хіршлайфер. Основи запобігання та вирішення конфліктів. Математичні моделі економічної конкуренції та співробітництва (Дж Нейман, О. Мортенштерн).

Характеристика конфлікту як соціального феномену. Структура конфлікту: об'єктивні складові (учасники, предмет, об'єкт, особливості середовища конфлікту), психологічні складові, особливості сприйняття конфліктної ситуації. Функції конфліктів. Класифікація конфліктів: проблема класифікації в конфліктології; підходи до типології конфліктів (Р. Дарендорф, І. Дойч та ін.); основні види класифікації конфліктів (за джерелом, змістом, значущістю, результатом, типом вирішення, формою вираження тощо). Причини виникнення конфліктів. Види конфліктів, причини та механізм їх виникнення. Особистісний конфлікт у працях психологів (З. Фрейд, К. Роджерс, В. Франкл, Леонтьєв А. Н.). Міжособистісний конфлікт: функції, динаміка, складові. Міжгруповий конфлікт.

Динаміка конфлікту. Модель процесу конфлікту за його динамікою. Циклічність фаз конфлікту. Співвідношення фаз і етапів конфлікту залежно від можливості його вирішення. Механізм виникнення конфліктів. Методи аналізу конфлікту.

Методи та форми управління конфліктами. Характеристика основних методів управління конфліктною ситуацією. Форми управління конфліктами за структурними методами. Міжособистісні методи (стилі) управління

конфліктами. Характеристика міжособистісних методів, стилів вирішення конфліктів (ухилення, поступка, примушування, компроміс, співробітництво). Попередження конфліктів на підприємстві: профілактика конфліктів шляхом створення об'єктивних організаційно-управлінських та соціально-психологічних умов, що протистоять виникненню передконфліктних ситуацій, усунення особистісних причин конфліктів. Технології ефективної комунікації (Д. Корнеліус, С. Фейр, Дж. Скот, Д. Ден, М. Літвак та інші) та раціональної поведінки: поняття та основний зміст. Типи конфліктних осіб та їх класифікація (типологія Дж. Скота; Ємельянова С. М.; Грішиної Н. В. та ін.). Конфліктостійкість особи.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Анцупов А. Я. Конфликтологія : учебн. для вузов / А. Я. Анцупов, А. И. Шипилов. – М. : ЮНИТИ, 2009. – 507 с.
2. Буткевич Т.В. Конфліктологія з основами психології управління: Навч. посіб. – К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 456 с.
3. Конфліктологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. юрид. спеціальностей / За ред. проф. Л.М. Герасіної та М.І. Панова. – Х.: Право, 2002. – 256 с.
4. Ложкин Г. В. Практическая психология конфликта : учебн. пособ. / Г. В. Ложкин, Н. И. Повякель. – К. : МАУП, 2000. – 256 с.
5. Нагаєв В. М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант) : навчальний посібник / В. М. Нагаєв. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 198 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ: екзамен.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Кадровий менеджмент (HR-менеджмент)

1. КОД:

2. ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: перший

4. СЕМЕСТР: 1

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 6

6. ЛЕКТОР:

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: придбання знань про становлення, еволюцію теорії і практики менеджменту; ознайомлення з основними тенденціями в області управління людськими ресурсами; формування уявлень про конфлікти у сфері управління організації та методи їх розв'язання; формування практичних навичок ділового спілкування, створення корпоративної культури і розробки кадрових технологій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: предмет, завдання і зміст дисципліни “Кадровий менеджмент”; теоретико-методологічні основи кадрового менеджменту; історію

становлення і розвитку підходів у кадровому менеджменті та технологій управління кадрами, управління персоналом, управління людськими ресурсами; технології та методи управління персоналом; основи теорії організації й управління, планування і прогнозування кадрової роботи в організації, фахової орієнтації, якісного аналізу складу кадрів, організації та соціальної адаптації працівників, науково обґрунтованого добору і розстановки кадрів; принципи кадрової політики, форми і методи планування й організації роботи з кадрами;

Вміти: розробляти фірмову кадрову політику, планувати і прогнозувати кадрову роботу, визначати чисельність і склад працівників, кадрові потреби; оцінювати кадри управління, працювати з резервом керівників, із фахівцями і майстрами, організовувати навчання персоналу, планувати й організовувати ділову кар'єру персоналу; використовувати методи формування стабільного висококваліфікованого персоналу, оцінки стану плинності кадрів, розробки і впровадження заходів щодо підвищення стабільності кадрів, управління мобільністю персоналу на виробництві.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Соціальна психологія.

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Теоретико-методологічні основи кадрового менеджменту. Базові категорії, що характеризують управління кадрами, і основні категорії теорії управління. Поняття закону, принципу, мети, функції, методу, технології, структури, форми, змісту. Кадровий менеджмент у системі сучасного менеджменту. Доктрина контрактації індивідуальної відповідальності, доктрина командного менеджменту як наслідок еволюції форм спільної діяльності, організаційних і національних культур. Стратегічні концепції кадрового менеджменту за кордоном. Тип організаційної культури (бюрократичної, органічної, підприємницької, партиципативної) як основа парадигми кадрового менеджменту і специфіки теорії й практики менеджменту персоналу. Основні етапи еволюції управління персоналом. Основні моделі кадрового менеджменту (менеджер персоналу як опікун своїх працівників, фахівець із трудових договорів, архітектор кадрового потенціалу організації).

Рівні управління у системі кадрового менеджменту. Основні підходи до управління персоналом (економічний, органічний, гуманістичний), їх вплив на теорію і практику управління особистісною (людською) стороною організації. Організаційна культура як інструмент управління, як об'єкт управлінської діяльності. Система управління і організації роботи з персоналом. Кадрові служби організацій як суб'єкти управління персоналом. Планування і організація управління персоналом організації. Сучасні вимоги до кадрової політики. Основні положення кадрової політики організації.

Планування і прогнозування трудових ресурсів і роботи з персоналом. Основні форми комплектування штатів. Оперативний план роботи з персоналом. Маркетинг персоналу. Планування і аналіз показників праці, витрат на персонал. Нормування і облік чисельності персоналу. Кадровий

потенціал управління. Становлення професіонала як психолого-акмеологічна категорія. Сутнісна характеристика психолого-акмеологічних резервів професійного становлення кадрів. Психологічні закономірності професійного становлення кадрів.

Кадровий менеджмент і національна ділова культура. Роль керівника і специфіка його роботи. Особливості мотивації персоналу і відповідальності. Інституціональна культура бізнесу. Основні вимоги до персоналу і класифікація методів оцінки. Диференційно-діагностичний опитувальник вибору майбутньої трудової діяльності. Інструментарій для підбору кадрів управління (методики, тести). Інструментарій для атестації та роботи з резервом (методики, тести). Діагностичні засоби для оцінювання взаємовідносин у колективі (тести).

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Організація праці менеджера: Навчальний посібник. – К. : ВД «Професіонал», 2004. – 304 с.
2. Балабанова Л.В., Сардак О.В. Управління персоналом: Навч. посібник – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 512 с.
3. Виноградський М.Д., Беляєва С.В., Виноградська А.М. Управління персоналом: Навч. посібник. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 504 с.
4. Воронкова В. Г. Кадровий менеджмент : Навч. посібник / В. Г. Воронкова. – К. : Професіонал, 2004. – 192 с.
5. Гордиенко Л.Ю., Зима А.Г. Основы кадрового менеджмента : Учебное пособие. – Х. : ИД «ИНЖЭК», 2004. – 376 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: екзамен.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Дисципліни вільного вибору студента

Загальні вибіркові дисципліни

Право інтелектуальної власності

1. КОД: ЗВД 1.01

2. ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: другий

4. СЕМЕСТР: 3

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 3

6. ЛЕКТОР:

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни:

У результаті вивчення модуля студент повинен знати:

вміти:

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. КОРЕКВІЗИТ:

10. ЗМІСТ КУРСУ:

11.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Україна в системі міжнародних відносин

1. КОД: ЗВД 1.01

2.ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: другий

4. СЕМЕСТР:3

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 3

6. ЛЕКТОР:

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни:

У результаті вивчення модуля студент повинен знати:

вміти:

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. КОРЕКВІЗИТ:

10. ЗМІСТ КУРСУ:

11.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Професійні вибіркові дисципліни

Психологія праці та ергономіка

1. КОД: ПВД 2.01

2.ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: перший.

4. СЕМЕСТР:2

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 3

6. ЛЕКТОР:

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: формування у студентів основних психологічних уявлень щодо трудової діяльності, а також формування початкових навичок рефлексії власної майбутньої праці; вивчення закономірностей психічної діяльності у процесі професійної діяльності з урахуванням суспільно-історичних і конкретних виробничих умов, а також індивідуальних особливостей працівників.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: психологічну характеристику праці як одного з основних видів діяльності людини; сучасний стан психологічних досліджень в галузі психології праці; підходи до визначення професійної придатності людини та методи вивчення його особистості;

вміти: визначати складові компоненти внутрішнього та зовнішнього боку професійної діяльності; застосовувати на практиці знання про стадії працездатності людини; застосовувати теоретичні знання до розв'язання практичних проблем виробництва, профосвіти; здійснювати розробки-рекомендації по удосконаленню і підвищенню ефективності роботи працівників як в індивідуальній так і спільній діяльності.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Предмет та основні завдання психології праці. Уявлення про працю та її значення у контексті культурно-історичного розвитку суспільства. Виникнення прикладної психології праці. Психотехніка та наукова організація праці. Індустріальний період розвитку психології праці. Методологічні основи та принципи проведення досліджень у психології праці. Методи досліджень у психології праці.

Поняття «суб'єкт праці». Структура особистості суб'єкта професійної діяльності. Основні етапи розвитку суб'єкта праці. Кризи професійного становлення. Проблеми професійних деструкцій та психічного вигорання. Проблема формування індивідуального стилю трудової діяльності. Розвиток професійної самосвідомості. Регулятивні процеси в структурі професійної діяльності. Мотивація праці.

Психофізіологічні основи трудової діяльності. Диференційно-психологічні основи вивчення суб'єкта професійної діяльності. Проблема співвідношення темпераменту з іншими психічними властивостями.

Професії: підходи до систематики та класифікації. Основи профорієнтаційної роботи. Психологічні проблеми виробничого навчання. Формування професійних умінь та навичок. Професійна адаптація та психологія професійного розвитку. Психологічне вивчення професій: професіографія та психографія.

Організація виробничої діяльності. Соціально-психологічні проблеми вивчення виробничого колективу. Психологічна сумісність як умова успішності спільної трудової діяльності. Організаційна структура групи та психологічна сумісність. Психологія управління та організації виробничої діяльності. Виробничий конфлікт та його виникнення. Організаційно-психологічні умови вирішення виробничих конфліктів

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Актуальні проблеми юридичної психології

1. КОД: ПВД 2.01

2. ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: перший.

4. СЕМЕСТР: 2

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 3

6. ЛЕКТОР: доц. Мазоха І.С.

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: виробити у студентів уміння та навички практичного використання основних положень та рекомендацій юридичної психології для вирішення професійних завдань

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: основні категорії й поняття юридичної психології; основні положення детермінації злочинної поведінки, типології особи злочинця; психологічні особливості попереднього слідства; психологічні аспекти кримінального, цивільного і господарського судочинства; психологічні основи ресоціалізації засуджених.

вміти: використовувати відповідні психологічні знання при вирішенні окремих юридичних питань: реалізації норм кримінально-процесуального закону, кваліфікації окремих складів злочину, виявлення афекту та ін.; оцінювати результати судово-психологічних експертиз; аналізувати особливості поведінки, психічних станів й психічної діяльності окремих суб'єктів правовідносин.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Соціальна психологія, Психологія особистості, Профілактика і корекція відхилень поведінки, Основи патопсихології.

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Загальнопсихологічні та соціально-психологічні основи юридичної діяльності. Юридична психологія як галузь психологічних знань та навчальна дисципліна. Основні етапи становлення й розвитку юридичної психології. Поняття особистості у психології та правовій науці. Пізнавальні психічні процеси (відчуття, сприйняття, уява, пам'ять, мислення, уявлення, увага, мова), та врахування їх закономірностей юристом у професійній діяльності. Емоції, почуття, психічні стани об'єктів юридичної діяльності та їх психолого-правова оцінка. Психологічна характеристика праці юриста.

Психологія судового процесу при розгляді кримінальних справ. Загальна психологічна характеристика судового процесу. Психологічна структура діяльності судді. Психологічна структура діяльності прокурора. Психологічна структура діяльності адвоката.

Кримінальна психологія. Психологія злочинної поведінки. Поняття мотиваційної сфери злочину. Психологічні особливості особистості злочинця. Психологія потерпілого. Проблеми неповнолітніх у кримінальній психології. Типи злочинних формувань. Структура злочинних формувань.

Психологічні основи попереднього розслідування. Загальна характеристика психологічних особливостей слідчої діяльності. Психологічні особливості огляду місця події. Психологічні характеристики обшуку і виїмки. Психологія слідчого експерименту, відтворення обстановки, обставин події. Психологія допиту. Психологічні аспекти допиту свідків. Психологічні особливості розслідувань у справах неповнолітніх.

Психологічна консультація і судово-психологічна експертиза. Загальний предмет судово-психологічної експертизи (СПЕ). Види судово-психологічних експертиз. СПЕ емоційних станів. Комплексна судова психолого-психіатрична експертиза. Підготовка та призначення СПЕ у попередньому слідстві, в судовому засіданні при розгляді кримінальних справ та вирішенні цивільно-правових спорів.

Пенітенціарна психологія. Предмет і завдання пенітенціарної психології. Психологія особистості засудженого. Соціально-психологічна характеристика груп засуджених. Психологічні особливості праці засуджених. Психологічні особливості відбування покарань жінками-засудженими. Динаміка особистості засудженого та виховний процес. Соціальна реадаптація звільненого.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Андросюк В.Г. Професійна психологія в органах внутрішніх справ. Загальна частина: Курс лекцій.— К.: УАВС, 2005. — С. 116.
2. Бандурка А.М., Бочарова С.П., Землянська Е.В. Юридическая психология. - Х.:Изд-во Нац.універ.внутр.дел, 2011. - 640с.
3. Бедь В. В. Юридична психологія: Навч. посіб. — 2-ге вид., доп. і переробл. — К.: МАУП, 2004. —436 с.
4. Васильев В.Л. Юридическая психология: Учебник для вузов. - М., 2006.- 464 с.
5. Коновалова В.Е. Правовая психология. - Харьков, 1997. -452 с.
6. Коновалова В.О., Шепітько В.Ю. Юридична психологія.-К.:Концерн «Видавничий дім «ІнЮре», 2005.-424с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Психологія масової поведінки

1. КОД: ПВД 2.02

2. ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: перший

4. СЕМЕСТР:2

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 3

6. ЛЕКТОР: к. психол.н. Везенкова Г.І.

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: отримати уявлення про психологічні закономірності та механізми масової поведінки; аналізувати психічні та соціально-психологічні характеристики мас; сформулювати вміння та навички використання методів та прийомів наукових досліджень масової поведінки.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: основні поняття, категорії та феномени психології мас; соціально-політичні концепції масової поведінки та теорії мас; психологічні дослідження масової поведінки; зміст поняття масової свідомості, його структура та властивості; особливості формування суспільної думки як форми вираження масової свідомості; зміст поняття масової комунікації; функції масової комунікації та її системні компоненти; принципи організації комунікаційного простору; засоби та ефекти масової інформації; механізми стихійної поведінки; чутки та їх різновиди в системі масової комунікації.

вміти: здійснювати аналіз психологічних компонентів в системі масової комунікації; використовувати прийоми та техніки базових психологічних досліджень масової поведінки; планувати та проводити психологічне дослідження масової поведінки.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Соціальна психологія

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Поняття “маси” у філософії, соціології та соціальній психології. Психологія мас Г. Лебона. Внесок Г. Тарда в розвиток теорії мас. Поняття про масову свідомість. Змістовний і структурний підходи до трактування масової свідомості. Масова поведінка як діяльнісний прояв масової свідомості. Основні властивості масової свідомості. Формування та функціонування масової свідомості. Типології масової свідомості. Основні види мас.

Масові психічні стани та їх прояви. Загальні механізми стихійної поведінки. Етапи циркулярної реакції. Поняття “емоційного кружляння”. Суб’єкти стихійної поведінки. Поняття про натовп. Типологія натовпу. Основні форми стихійної поведінки. Поняття про масову паніку та умови її виникнення. Зараження як механізм психології масової поведінки. Психологія масових настроїв. Наукові підходи до вивчення та пояснення масових настроїв.

Масові настрої в політиці. Природа масових політичних настроїв. Механізми впливу на масові настрої. Прогнозування масових настроїв. Психологічні механізми моди. Чутки та їх різновиди: чутки-бажання, чутки-страшилки, агресивні чутки.

Поняття про масові комунікації. Соціальні функції масової комунікації за Б. Грушиним. Стратегічні функції масової комунікації за Д. Ольшанським. Модель системи масової комунікації за Г. Лассуеллем. Ефекти масової

комунікації. Ефект “ореола”. Ефект “бумеранга”. Масові функції реклами. Психологічні механізми рекламного впливу. Поняття про масові рухи та їх основні характеристики. Джерела виникнення масових рухів.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бойко О. Д. Політичне маніпулювання. – К, 2010.
2. Корнев М., Фомічова В. Психологія масової поведінки . – К: КНУ ім. Т. Шевченка, 2002.
3. Ольшанский Д. В. Психология масс. — СПб.: Питер, 2001.
4. Психология масс: Хрестоматия / Ред.-сост. Д. Я. Райгородский. — Самара: БАХРАХ-М, 2001.
5. Сугестивні технології маніпулятивного впливу : навч. посіб. / В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк, Л.Ф.Компанцева, Є.Д.Скулиш, О.Д.Бойко, В.В.Остроухов]; за заг. ред. Є.Д.Скулиша. – 2-ге вид. – К.: ЗАТ “ВПОЛ”, 2011. – 248 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Сучасна психологія мотивації досягнення: теорії і практика

1. КОД: ПВД 2.02

2. ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: перший

4. СЕМЕСТР: 2

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 3

6. ЛЕКТОР:

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів фаху з питань: природи та психологічної сутності мотивації; діагностування мотиваційних особливостей людини; надавання рекомендацій щодо оптимального мотивування людини.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: сутність предмету і завдань дисципліни; закономірності розвитку мотиваційної сфери людини; залежність основних видів діяльності від сформованості мотиваційної сфери; особливості розвитку мотиваційної сфери на будь-якому етапі розвитку людини;

вміти: розуміти мотиви, ставити цілі та досягати їх, складати психологічну характеристику мотиваційної сфери та надавати рекомендації щодо оптимального мотивування особистості.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Соціальна психологія

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Основні поняття, проблеми, перспективи сучасної психології мотивації. Психологічний зміст понять „потреба”, „мотив”, „мотивація”. Мотивація у

структурі особистості. Основні проблеми у сучасній психології мотивації. Основні теоретичні підходи. Особистісні та ситуаційні детермінанти мотивації. Структура мотивації.

Мотивація у структурі психічної регуляції. Мотивація та регуляція діяльності. Взаємодія цінностей та мотивації у структурі регуляції розвитку. Емоційна регуляція діяльності. Основні напрямки розвитку теорій мотивації та емоцій у вітчизняній психології. Філософсько-психологічна концепція С.Л.Рубінштейна. Мотивація та емоції у теорії діяльності О.М. Леонтьєва. Проблема розвитку мотивації дитини в працях Л.І.Божович.

Б.І. Додонов про мотивацію. Динамічна теорія мотивації К.Левіна. Теорія ієрархії потреб А.Маслоу. Теорія внутрішньої мотивації. Мотивація у транзактному аналізі та інших рольових концепціях.

Мотив досягнення успіху та мотив уникнення невдачі. Концепція Х.Хекхаузена. Дослідження Д.Макклелланда та Дж.Аткінсона. Вивчення мотивів досягнення. Чинники розвитку мотивації досягнення.

11.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
2. Занюк С. С. Психология мотивации: [навч. посібник] / Сергій Степанович Занюк. – К.: Либідь, 2002. – 304с.
3. Иванников В.А. Психологические механизмы волевой регуляции: Учебное пособие. 3-е изд. - СПб.: Питер, 2006. - 208 с.
4. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб: Издательство —Питер, 2000. – 512 с.
5. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб. : Питер ; М. : Смысл, 2003. – 860 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Психологія стресу

1. КОД: ПВД 2.03

2. ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: перший

4. СЕМЕСТР: 2

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 3

6. ЛЕКТОР: доц. Мазоха І.С.

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: сформувати уявлення про предмет і понятійний апарат психології стресу; ознайомити студентів із концепціями вивчення психологічного стресу, причинами виникнення й формами прояву стресових станів, впливами стресу на успішність діяльності й здоров'я; визначити психологічними методи діагностики й корекції стресу в сучасних умовах.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: зміст сучасних концепцій стресу в біології, медицині й психології; сутність методів дослідження стресових станів; основні причини виникнення психологічного стресу; способи запобігання негативним наслідкам стресу;

вміти: використовувати знання, отримані в процесі вивчення курсу для оцінки й корекції власного психічного стану; використовувати знання, отримані в процесі вивчення курсу для діагностики і регуляції стресу в осіб, що звертаються по психологічну допомогу; використовувати основні техніки і методи корекції впливу стресу; використовувати знання, отримані в процесі вивчення курсу для планування діяльності відповідно до антистресового стилю життя.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Психофізіологія

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Предмет і завдання психології стресу. Визначення поняття «стану» в фізіології та психології. Поняття стресу та його особливості. Теорії емоцій (психоорганічні, когнітивні, мотиваційні, інформаційні теорії, теорія базових емоцій). Концепції стресу. Класична теорія стресу Г. Сельє. Поняття фізіологічного й психологічного стресу (Р. Лазарус).

Загальні та індивідуальні прояви стресу. Поняття про стресостійкість. Основні характеристики самоконтролю. Самоконтроль в структурі стресостійкості. Емоційні компоненти стресостійкості. Поняття про емоційний інтелект та емоційну компетентність. Дослідження індивідуальної стійкості до стресу.

Форми прояву стресу і методи його оцінки. Поведінкові, інтелектуальні, фізіологічні і емоційні ознаки стресу. Методи оцінки стану серцево-судинної системи і вегетативної нервової системи при стресі. Методи оцінки психомоторних реакцій при стресі. Психологічні тести, використовувані для оцінки причин стресу і характеристик його прояву. Інтроекція як метод оцінки стресу.

Поняття загального адаптаційного синдрому, рівні адаптації. Стадії розвитку стресових реакцій по Г.Сельє. Динаміка переживання стресу. Різновиди стресу. Об'єктивні та суб'єктивні причини виникнення стресу. Класифікація стресорів. Загальні закономірності професійних стресів. Феномен професійного вигорання. Учні стрес і його форми.

Поняття регуляції психічних станів. Види і форми самоврядування стресовими станами у людини. Методи прямого керування психічним станом. Методи опосередкованого керування психічним станом людини. Класифікації методів нейтралізації стресів. Основні способи саморегуляції.

Нейтралізація стресів за допомогою методів психотерапії. Усунення причин стресу шляхом вдосконалення поведінкових навичок.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Водопьянова Н.Е. Психодиагностика стресса. – СПб.: Питер, 2009. – 336 с.
2. Крайнюк В. М. Психологія стресостійкості особистості. – К., 2007.– 432 с.
3. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я : навч. посіб. / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк, А.Ф. Косенко, Т.І. Кочергіна. – К. : Інкос, 2002. – 272 с.
4. Розов В. І. Адаптивні антистресові психотехнології: Навч.посібн. – К.: Кондор, 2005. – 276 с.
5. Щербатых Ю. В. Психология стресса. - М., 2005.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ: залік

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Діагностика власностей та станів

1. КОД: ПВД 2.03

2. ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: перший

4. СЕМЕСТР: 2

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 3

6. ЛЕКТОР: доц. Мазоха І.С.

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання дисципліни: ознайомлення з методичними основами сучасної психодіагностики; вивчення нормативних вимог до психодіагностичних методик; формування розуміння психометричних вимог до психодіагностичних методик; формування уявлення щодо класифікацій психодіагностичних методик; опрацювання конкретних психодіагностичних методик дослідження власностей та станів.

У результаті вивчення модуля студент повинен

знати: концептуальні основи сучасної психодіагностики; методичні основи сучасної психодіагностики; нормативні вимоги до психодіагностичних методик; нормативні вимоги до користувачів психодіагностичних методик; психометричні вимоги до психодіагностичних методик; уявлення щодо класифікацій психодіагностичних методик; конкретні психодіагностичні методики дослідження власностей та станів.

вміти: вибирати методики в батарею доцільно до обстеження; виконувати нормативні вимоги до користувачів психодіагностичних методик; оформляти психодіагностичні висновки; враховувати психометричні особливості психодіагностичних методик.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Психодіагностика

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Поняття про психодіагностику. Професійні вимоги до методик та користувачів. Стандартизовані та експертні методики: правила кваліфікованої підготовки користувачів. Особистісна психодіагностика.

Психодіагностичні норми. Види діагностичних норм. Норма як критична точка на шкалі тестових балів. Процентильні норми. Кореляційний підхід до вимірювання надійності. Види надійності: ретестова та синхронна надійність. Валідність як відповідність результатів властивості, що тестується. Види валідності: зовнішня, емперична, конструктна.

Психофізіологічні вимірювання. Об'єктивні тести рішення задач. Стандартизований самозвіт: тест-опитувальник, оціночні (рейтинг) процедури, суб'єктивна класифікація та оцінка схожості-відмінності. Проективні техніки: тестові та малюнкові. Діалогові техніки: бесіда, інтерактивні ігри. Діагностика функціональних та емоційних станів. Діагностика конституційних (темперамент), індивідуально-стильових (характер) та цінносно-мотиваційних рис особистості.

Психодіагностика темпераменту. Загальні відомості щодо теорії особистості. Одиниці будови особистості: риса (Кеттелл, Айзенк), потяг (Фрейд, Юнг), відносини (Мясищев, Анан'єв, Бодальов), діяльність (Леонт'єв), самооцінка та рівень домагань). Методики дослідження темпераменту. Психодіагностика характеру. Загальна характерологічна діагностика. Тест-опитувальник ММРІ. ПДО Лічко-Іванова. Опитувальник Шмішека-Леонгарда.

Психодіагностика мотивації: відкриті та приховані мотиви. Індикатори мотивації. Діагностика мотивації через викривлення об'єкту перцепції. Діагностика мотивації через особистісний смисл. Метод діагностики мотивації через характеристику перешкод. Мотиваційні опитувальники. Вимірювання мотивації досягнення. Опитувальник потреби в досягненнях. Тест гумористичних фраз. Методика дослідження ціннісних орієнтацій (МИЦО) Рокіча-Ядова. Списки термінальних та інструментальних цінностей. Сталість ранжирування. Артефакт соціальної бажаності. Діагностика мотивації за допомогою проективних методик.

Діагностика та прогноз ефективності керівника. Діагностика в профілактичній медицині, соматичній та психоневрологічній клініці.

11.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бурлачук Л. Ф. Психодіагностика. – Спб.: Питер, 2002. – 352 с.
2. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика. Навч. посіб для вузів . – К.: Ельга Ніка-Центр. – 2004. – 400 с.
3. Самошкіна Л. М. Психодіагностика: Навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом /Під ред. чл.- кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. – Д.: Вид-во ДНУ, 2012. – 448 с.
4. Скребець В.О. Основи психодіагностики: Навч. Посіб./В.О. Скребець. – 4-е вид. – К.: Слово, 2007. – 192 с.
5. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. – К.: Главник, 2006. – 144 с.

- 12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:** лекції, семінарські заняття, самостійна робота.
- 13. ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ:** залік
- 14. МОВА НАВЧАННЯ:** українська.

Спеціальна психологія

- 1. КОД:** ПВД 2.04
- 2. ТИП:** вибірковий
- 3. РІК НАВЧАННЯ:** другий
- 4. СЕМЕСТР:** 3
- 5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС:** 4
- 6. ЛЕКТОР:** к.психол.н. Везенкова Г.І.
- 7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:**

Завдання вивчення дисципліни: розкриття сутність спеціальної психології; ознайомлення з психофізичними особливостями різних категорій людей з обмеженими можливостями; розвитку професійно важливих якостей психолога у роботі з різними категоріями людей з особливостями психофізичного розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: порушення розвитку: особливості, механізми, різновиди; чинники дизонтогеній; особливості психічного розвитку при різних порушеннях: інтелектуальних, сенсорних, опорно-рухових, мовленнєвих, аутичних; специфічні особливості роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку;

вміти: використовувати методи психодіагностики для виявлення та диференті порушень та особливостей розвитку дитини; здійснювати постановку психологічного діагнозу з використанням різних методів психодіагностики; адекватно застосовувати методи психодіагностики, психокорекції та розвитку у роботі з дітьми з особливостями психофізичного розвитку; оволодіти первинними навичками робот з дітьми з особливостями психофізичного розвитку.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Патопсихологія, Клінічна психологія.

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Сутність спеціальної психології. Концепції та теорії інвалідизації. Історія становлення спеціальної психології. Сутність феномену порушення розвитку. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. Структура порушення розвитку.

Загальна характеристика дизонтогеній за типом ретардації. Олігофренія та її класифікація за етіологією. Чинники виникнення розумової відсталості. Ступені розумової відсталості: дебільність, імбецильність, ідіотія.

Класифікація психічного недорозвитку (за Д.М.Ісаєвим): астенічна, атонічна, дисфорічна, стенична. Загальна характеристика психічного розвитку розумово відсталих дітей. Затримка психічного розвитку. Чинники виникнення. Загальна характеристика психічного розвитку дітей з ЗПР.

Сутність сурдопсихології, предмет та задачі. Психічний розвиток при порушеннях мовлення та опорно- рухового апарату. Класифікація мовних порушень: периферійного характеру (дислалія, ринолалія, ринофонія, дисфонія); центрального характеру (дизартрія, алалія, афазія, дизграфія, аграфія, дислексія).

Особливості психофізичного розвитку при аутизмі. Класифікація розладів аутичного спектру: синдром Канера, синдром Аспергера. Базові діагностичні критерії аутизму: якісні порушення в сфері соціальної взаємодії; якісні порушення в сфері комунікації (вербальної та невербальної) і в сфері уяви; досить обмежений репертуар видів активності та інтересів. Основні положення про аутизм. Характеристика особистості дитини з аутизмом.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бочелюк В.Й., Турубарова А.В. Психологія людини з обмеженими можливостями. Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
2. Государев Н.А. Специальная психология: Учебное пособие. – М. : Ось-89, 2008. – 288 с.
3. Синьова Є. П. Тифлопсихологія. Психологічні особливості людей з глибокими порушеннями зору : підручник / Є. П. Синьова. - К. : "Знання", 2008. - 365 с.
4. Скрипник Т.В. Феноменологія аутизму : Монографія. – К.: Видавництво «Фенікс», 2010. – 368 с.
5. Сорокин В. М. Специальная психология: Учеб. пособие / под. научн. ред. Л. М. Щипицыной. – СПб. : «Речь». 2003. – 216 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Реабілітаційна психологія

1. КОД: ПВД 2.04
2. ТИП: вибірковий
3. РІК НАВЧАННЯ: другий
4. СЕМЕСТР: 3
5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 4
6. ЛЕКТОР: викл. Жюха С.П.
7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: аналіз розвитку поглядів на реабілітацію людини в медицині, психології та педагогіці; ознайомлення з сучасними принципами та підходами в реабілітаційному процесі;

орієнтування в основних принципах та методах психології реабілітаційного процесу; вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду застосування методів психологічного супроводу соціально-психологічної реабілітації людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: історію розвитку поглядів на процес відновлення фізичних, професійних та соціальних функцій людини; загальні основи психології реабілітаційної діяльності; сучасні методи реабілітаційної психології, прикладні аспекти психології реабілітаційної діяльності;

вміти: орієнтуватись в основних теоретичних положеннях та практичних методах реабілітаційної психології; адекватно оцінювати застосування принципів реабілітаційного процесу; професійно застосовувати основні сучасні методики в реабілітаційній діяльності; орієнтуватись на засвоєні принципів роботи психолога реабілітаційній діяльності.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Патопсихологія, Клінічна психологія.

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Поняття про реабілітацію та реабілітологію. Історичні аспекти виникнення реабілітології як науки та практичної дисципліни. Принципи розвитку та компенсації в дитячій абілітації. Психологічні аспекти реабілітології людини з тілесними обмеженнями. Психологічні аспекти реабілітації людини з соматичними та психосоматичними розладами. Психолого-педагогічні аспекти реабілітації людини з психічними розладами. Психолого-педагогічний супровід людини з невиліковною хворобою. Реабілітація людей з психологічними та хімічними залежностями.

Посттравматична стресова реакція, її форми. Принципи та технології психолого-педагогічного супроводу людини з пост-травматичним стресовим синдромом. Індивідуально-типологічні, гендерні та інші характеристики сприйняття стресових чинників.

Робота з ресурсами та їх евакуацією в реабілітаційній психології. Парадоксальні підходи в активації та мобілізації реабілітаційного процесу. Використання сучасних інтеграційних методів в роботі з мотивацією в реабілітаційній діяльності.

Загальні та специфічні аспекти реабілітації при психічних хворобах. Розширені можливості соціальної реабілітації після деінституціоналізації. Реабілітологія суїцидальної поведінки. Психологія кризових станів. Психологія та реабілітологія гострого горя. Методики реабілітології в екстремальних ситуаціях.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Войтенко Р.М. Социальная психиатрия с основами медико-социальной экспертизы и реабилитации: Руководство для врачей и психологов.- СПб.; ИКФ «Фолиант», 2002.-256 с.

2. Епифанов В.А. Медицинская реабилитация. – М.: МЕДпресс-информ, 2005. – 328 с.

3. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія : Навчальний посібник / Укл. Ю.П. Никоненко. — Київ: КНТ, 2016. — 369 с.

4. Руководство по реабилитации лиц, подвергшихся стрессорным нагрузкам.— М.: Медицина, 2004.— 400 с:

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік.

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Психологія кризових ситуацій

1. КОД: ПВД 2.05

2. ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: другий

4. СЕМЕСТР: 3

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 4

6. ЛЕКТОР: доц. Васильєва О.А.

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: сформувати у психологів-практиків вмінь і навичок застосування засобів психотерапії, психокорекції та методів психологічного консультування для психологічного супроводу кризової ситуацій. Слід відзначити особливу роль щодо ознайомлення студентами нормативно-правової бази організації та діяльності травма-психолога в Україні. Найважливішим завданням курсу є навчання навичкам самостійної побудови програм психологічної допомоги людині в кризовій ситуації життєвого шляху та ґрунтовна підготовка фахівців – практичних психологів, які володіють методами допомоги у кризових ситуаціях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: завдання, що стоять перед психологічною наукою щодо проблем консультування у кризових ситуаціях; історію виникнення та розвитку наукового напрямку “психологія кризової ситуацій”; поняття психологічної кризи та катастрофічної ситуації, її вплив на психологічний стан людини; конструктивне і деструктивне вирішення проблем кризових станів; визначення стресу та адаптації; ознаки синдрому посттравматичного стресу; визначення поняття “травмуюча ситуація

вміти: розглядати особливості прояву кризових ситуацій; враховувати гендерні особливості при кризових ситуаціях; характеризувати симптоми, причини, механізми виникнення та фази розвитку ПТСР; формулювати характерні риси та види кризи; уточнити роль суїциду як наслідок соматичного захворювання або кризового стану, а також психосоматичні розлади як можливі наслідки стресів; розуміти поняття про невротичні стани й психози.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Поняття “криза”, “екстремальна ситуація”, “подія”, “кризова подія”, «фрустрація», «стрес». Види криз. Характеристика категорій «час життя», «життєвий цикл», «життєвий шлях». Психобіографічний підхід до вивчення життєвого шляху особистості. Психічна травма. Психологічний зміст переживання.

Взаємозв'язок екзистенціальної психології та психології травмуючих ситуацій. Основні положення екзистенціальної психології. Погляд на емоції: почуття провини – поняття та модуси. Методи екзистенціальної психології. Екзистенціальний аналіз. Аналіз основних базисних конфліктів, які аналізує екзистенціальна психологія: смерть, воля, ізоляція, безглуздість.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Байер О.О. Життєві кризи особистості : навчальний посібник / О. О. Байер. – Д.: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. – 244 с.
2. Гридковець Л.М. Світ життєвих криз людини як дитини своєї сім'ї, свого роду та народу: монографія / Л.М. Гридковець. Л.:, 2016. – 516 с.
3. Корольчук М. С. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. – К.: Ника-центр, 2006. — 580 с.
4. Осухова Л. Психологическая помощь в трудных и экстремальных ситуациях / Осухова Л. – М.: Академия, 2007. – 288 с.
5. Шапарь В. Б. Психология кризисных ситуаций / В. Б. Шапарь. – Ростов-на-Дону. : Феникс, 2008. – 452 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

практичні заняття, самостійна робота

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Психологічна допомога жертвам насильства та аспекти суїцидології

1. КОД: ПВД 2.05

2. ТИП: вибірковий

3. РІК НАВЧАННЯ: другий

4. СЕМЕСТР: 3

5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 4

6. ЛЕКТОР: доц.Гавліцька А.В.

7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: формування уявлень про основні теоретичні знання щодо методологічних основ та системи принципів кризової психології, також основних понять, що використовуються в межах кризової психології, їх семантичний та феноменологічний аналіз, види криз й критичних ситуацій, психічних травм; загальнотеоретичні передумови аналізу проблеми суїцидальної поведінки в контексті основних наук про людину; принципи й методи психокорекційної роботи з дітьми тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: класифікацію видів психологічної допомоги; сучасні напрями й організацію психологічної допомоги при кризових станах особистості; особливості діагностики та надання психологічної допомоги людині, яка перебуває у передсуїцидальному стані тощо.

вміти: застосовувати на практиці психологічну допомогу в умовах втрати особистісної цілісності; використовувати психотехніки психологічної допомоги при значних втратах, жертвам насильства, а також людині, яка знаходиться в передсуїцидальному стані тощо.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Сімейна психологія

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Насильство в сім'ї щодо жінок: вступ до проблеми. Інтерпретаційні моделі насильства та фактори, які спричинюють насильство в сім'ї. Насильство в сім'ї щодо жінок: визначення та ознаки. Психологічні особливості жінок, постраждалих від насильства в сім'ї. Форми і методи роботи з жінками, постраждалими від насильства в сім'ї в процесі соціально-педагогічної реабілітації.

Суїцидологія як наука про закономірності виникнення і розвитку аутоагресивної поведінки, її діагностики та корекції. Основні історичні етапи становлення суїцидології як науки. Філогенез і еволюція аутоагресивної поведінки у природі та історії людини й суспільства. Основні методи діагностики у суїцидології. Загальна оцінка стану суїцидента і ступені суїцидального ризику.

Психічні властивості особистості, що впливають на виникнення та особливості аутоагресивної поведінки. Антисуїцидальний бар'єр і суїцидогенні чинники особистості. Психологічна уразливість особистості та механізми психологічних захистів. Мотивація аутоагресивних спонукань. Зовнішні чинники суїцидальності неповнолітніх. Соціально-психологічні особливості суїцидальної поведінки різних груп населення. Основні методи психокорекційної роботи з суїцидентами.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Методичний посібник для фахівців, які впроваджують корекційні програми для осіб, які вчинили насильство в сім'ї / Г. Ю. Мустафаєв, І. І. Довгаль. – Київ, 2011. – 192 с.
2. Насилие в семье: Особенности психологической реабилитации. Учеб. пособ. / Под ред. Н. М. Платоновой и Ю. П. Платонова. - СПб.: Речь, 2004.
3. Психологія суїцидальної поведінки. Діагностика, корекція, профілактика : зб. наук. праць / за заг. ред. С. І. Яковенка. – К., 2004.
4. Психологія суїциду : посібник / за ред. В. П. Москальця. – К., 2004
5. Федоренко Р. П. Психологія суїциду [Текст] : навч. посіб. / Раїса Петрівна Федоренко. – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. – 260 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: практичні заняття, самостійна робота

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Психологічна експертиза

1. КОД: ПВД 2.06
2. ТИП: вибірковий
3. РІК НАВЧАННЯ: другий
4. СЕМЕСТР: 3
5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 4
6. ЛЕКТОР: к.психол.н. Везенкова Г.І.
7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни: ознайомити з загальними основами та методикою проведення психологічної експертизи в різних галузях психології та сферах життєдіяльності людини; показати можливості використання наукових та прикладних психологічних знань у сфері експертних досліджень; формувати вміння та навички використання психологічних методик в різних галузях психологічної експертизи; формувати уміння та навички інформаційно-аналітичної діяльності в галузі психологічної експертизи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: класифікацію та обставини застосування психологічної експертизи; фундаментальні положення організації та теоретико-методичні основи проведення психологічної експертизи в різних галузях психології; способи відбору психологічних методик для вирішення експертних задач; нормативні положення та рекомендації стосовно оформлення експертної документації; особливості складання експертом соціально-психологічного проекту розвитку особи, трудової групи; методи вивчення особливостей клієнта, закономірностей психічної діяльності, чинників, що впливають на якість функціонування психіки людини у різних видах життєдіяльності.

вміти: планувати та проводити психологічну експертизу адекватно запиту замовника, меті та завданням; застосувати методи і методики психологічної експертизи; оформити висновок за результатами експертизи; розробити та обґрунтувати рекомендації щодо результатів, отриманих в ході проведеної психологічної експертизи.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Загальна психологія, Юридична психологія

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Предмет, об'єкт і основні завдання психологічної експертизи. Психологічна експертиза як процес вивчення, аналізу, оцінки будь-яких питань, проблем, рішень, що потребують спеціальних знань про природу і психіку людини, для надання науково-обґрунтованого висновку. Завдання психологічної експертизи: підготовка матеріалів, необхідних для обґрунтування прийняття рішень, узагальнена оцінка наслідків, які впливають або можуть впливати на людину (групу, населення району, регіону) та певну подію, розв'язання конфліктів тощо.

Галузі застосування психологічної експертизи. Медико-педагогічна експертиза (визначення кваліфікації особливості мислення дитини, на підставі якої дитину направляють до допоміжної школи). Судова експертиза (проведення диференційно-діагностичного обстеження і надання

відповідей на процесуально-правові запитання). Експертиза у соціальному управлінні (визначення характеру взаємодії соціального об'єкта та суб'єкта управління, надання варіантів розв'язання соціальних проблем), експертиза конфліктів в організації або між організаціями тощо.

Методика підготовки до проведення психологічної експертизи. Основні етапи і завдання психологічної експертизи. Психодіагностичні методи: спостереження, опитування (інтерв'ю, анкетування), тести, експеримент тощо. Вимоги до інтерпретації отриманих результатів. Вимоги до оформлення і подання матеріалів, отриманих у результаті експертизи. Особистісна і професійна готовність психолога до проведення психологічної експертизи.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Землянська О.В. Судово-психологічна експертиза: навч. посіб. / О. В. Землянська; Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Х. : ХНУВС, 2012. - 300 с.
2. Кудрявцев И.А. Судебно-психолого-психиатрическая экспертиза. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 2007. – 497 с.
3. Мамайчук И.И. Экспертиза личности в судебно-следственной практике. – СПб: Речь, 2002. – 255 с.
4. Ситковская О.Д., Коньшева Л.П. Психологическая экспертиза несовершеннолетних в уголовном процессе. – М., 2001. – 265 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ:

практичні заняття, самостійна робота

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.

Психологія лідерства

1. КОД: ПВД 2.06
2. ТИП: вибірковий
3. РІК НАВЧАННЯ: другий
4. СЕМЕСТР: 3
5. КІЛЬКІСТЬ КРЕДИТІВ ЄКТС: 4
6. ЛЕКТОР: доц. Мазоха І.С.
7. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Завдання вивчення дисципліни:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: базові категорії психології лідерства та професійної успішності; вплив мотивації на досягнення успіху в професійній діяльності; психологічні особливості досягнення професійної успішності; теоретичні підходи та концепції психології лідерства; проблеми і напрямки розвитку сучасної психології лідерства; шляхи ефективного лідерства у професійній діяльності; фундаментальні принципи етики лідера;

вміти: застосовувати отримані знання у професійній діяльності; передбачати шляхи досягнення успіху в професійній діяльності; користуватися методиками для визначення лідерських якостей; використовувати способи комунікації, які застосовуються лідерами;

застосовувати методи мотивації, джерела впливу і владу лідера в організації; аналізувати та використовувати особливості різних стилів лідерства.

8. ФОРМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ: аудиторне навчання

9. ПРЕРЕКВІЗИТ: Психологія особистості, Соціальна психологія

10. ЗМІСТ КУРСУ:

Лідерство в дослідженнях психології та менеджменту. Визначення поняття «лідерство». Підходи до лідерства в менеджменті: (поведінковий, ситуаційний, з позиції особистих якостей). Психологічні теорії лідерства. Теорії лідерських якостей: теорії видатної особистості. Особистісні якості. Когнітивний, практичний і емоційний інтелект і лідерство. Поведінкові підходи до лідерства. Поведінкові підходи до лідерства: модель континууму (Р. Танненбаум, В. Шмідт); двомірна модель участі підлеглих, управлінська решітка (Ф. Блейк, Дж. Моунтон).

Ситуаційний підхід до дослідження лідерства. Ситуаційний підхід до дослідження лідерства: теорія найменш пріоритетного працівника (Ф. Фідлер), теорія ситуаційного лідерства (П. Херші, К. Бланшар), теорія «шлях - мета» (Р. Хаус), нормативна модель прийняття рішень (В. Врум, П. Йеттон, А. Джага). Теорія атрибутивного лідерства. Теорія атрибутивного лідерства: теорія атрибутів (Ф. Хайдер), кваліфікаційна модель (Г. Келлі), атрибутивна модель лідерства, стосовно до поганої роботи підлеглих (Г. Мітчелл, С. Ерліх).

Сучасні теорії лідерства. Харизматичне лідерство: - теорія харизматичного лідерства (Р. Хаус), - теорія Я-концепції (Шамір), - теорія атрибутів (Конгер і Канунгу). Трансформаційне лідерство: відмінності трансформаційного і трансакційного лідерства. Вимірювання лідерства в концепції Б. Баса. Процес трансформаційного лідерства в дослідженнях Тічі і Девані.

11.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бендас Т.В. Психологія лідерства. Учебное пособие. СПб. : Питер, 2009.
2. Мітлош А.В., Моляко В.О., Бажанюк В.С., Камишин В.В. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги : монографія. Київ : [Інститут обдарованої дитини], 2014. – 290 с.
3. Сергеева Л. М. Лідерство в управлінні професійно-технічним навчальним закладом. — К.: Арт Економі, 2011.
4. Шалагинова Я. В. Психологія лідерства / Я. В. Шалагинова. — СПб.: Речь, 2007. — 494 с.

12. ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ: практичні заняття, самостійна робота

13. ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ: залік

14. МОВА НАВЧАННЯ: українська.